

HANDLINGSPLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING

Örebro Waldorfskola, Johannaskolan

Denna handlingsplan skall finnas tillgänglig i alla klassrum, på lärarrum samt på skolexpeditionen.

Skollagen § 2:

Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.

Handlingsplanens innehåll

1. Handlingsplanens mål	sid 1
2. Vad är mobbning och kränkande behandling?	sid 1
3. Handlingsplan vid kränkande behandling	
A. Mellan elever	sid 2
B. Mellan elever/vuxna och mellan vuxna	sid 3
4. Du som förälder	sid 4
5. Det förebyggande arbetet	sid 5
6. Vanliga frågor och enkla svar om kränkande behandling/mobbning	sid 7

1. MÅL

Alla barn och vuxna skall känna sig trygga i skolan. Att utifrån sina individuella förutsättningar ges utrymme och möjligheter att utveckla alla sina förmågor till att bli en fri och socialt medveten människa, är en central målsättning inom Waldorfpedagogiken. Genom omfattande förebyggande arbete och en kraftfull handlingsplan skall alla former av kränkande behandling aktivt motarbetas. Vi verkar för ett gemensamt ansvar för både den sociala och den inre/yttra miljön – att lärare, föräldrar och elever tillsammans vårdar skolan.

2. VAD ÄR MOBBNING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING?

Att bli kränkt eller mobbad är att upprepade gånger bli utsatt för negativa handlingar från en eller flera elever eller vuxna. Sådana handlingar kan vara:

- fysiska (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar)
- verbala (t.ex. att bli hotad, nedvärderad och/eller bli kallad öknamn)
- psykosociala (t.ex. att bli utsatt för utfrysning eller ryktesspridning)
- text- eller bildburna (t.ex. genom klotter, lappar, e-post, sms och mms)

Den som upplever sig vara kränkt har rätt att få hjälp genom handlingsplanen mot kränkande behandling.

3. HANDLINGSPLAN VID KRÄNKANDE BEHANDLING

A. KRÄNKANDE BEHANDLING MELLAN ELEVER

Då kännedom fås om någon form av kränkande behandling, skall **klassansvarig lärare omedelbart informeras**. Denne skaffar sig så mycket information som möjligt om vad som skett (var, när, hur, vem som är inblandad etc.) genom att samtala med samtliga berörda parter. Klassansvarig lärare dokumenterar händelsen, och avgör vilka eventuella åtgärder som är lämpliga.

Om det är ett upprepat beteende eller händelsen bedöms som allvarlig **hänförs ärendet till ledningsgruppen** som genast kontaktar skolans **elevvårdsgrupp**. Denna utser så snabbt som möjligt ansvariga pedagoger att arbeta med situationen. Ibland påbörjas samtalen redan samma dag en händelse ägt rum. De ansvariga arbetar sedan vidare enligt följande punkter. Kollegiet informeras, och kan på så sätt vara särskilt uppmärksamma gentemot berörda elever.

De berörda eleverna kallas till enskilda samtal med två ansvariga pedagoger. Då vi strävar efter ett så öppet och förutsättningslöst samtal som möjligt vill vi att varje elev ensam formulerar sig och funderar kring det inträffade. Vid behov erbjuds dock kamrat- och/eller föräldrastöd till eleven. Den ena pedagogen sköter samtalet, under tiden den andra fungerar som ett lyssnande stöd för båda parterna.

Samtalen börjar med att eleven tillfrågas om han/hon vet vad samtalet skall handla om. Pedagoger berättar sedan för eleven vad han/hon vet om den aktuella situationen. Man diskuterar vad det är att mobba/kränka; att det är oacceptabelt. Vidare i samtalen ges stöd åt den som blivit utsatt för kränkningen, och pedagogen berättar om hur vi arbetar för att det som skett inte skall ske igen. Den som har kränkt/mobbats får klara direktiv i hur hon/han måste förändra sitt beteende, och ges stöd till detta. Pedagoger talar om att de vuxna på skolan är informerade om det som hänt, och kommer att hjälpa eleverna genom att vara extra uppmärksamma och tillgängliga. Samtalen avslutas med att man kommer överens om en uppföljning, bl.a. när nästa samtal kommer att ske.

Föräldrar till de berörda eleverna ingår i processen för att komma tillrätta med kränkande behandlingar. Skolan förlitar sig på föräldramedverkan och ett gemensamt vuxenansvar för att lösa dylika situationer. **Information till föräldrarna sker fortlöpande**, dock oftast efter att samtalen med eleverna har förts. Pedagogerna verkar i det förtroende som givits dem av föräldrarna, och med elevernas bästa som första prioritet. De är starkt bundna av de regler och förordningar som omger dylika situationer, vilka samtliga finns för att skydda och stödja de berörda parterna. **Tystnadsplikten** gör att föräldrarna oftast inte kan få tillgång till all information, vilket kan upplevas som frustrerande. Andra föräldrar upplever tystnadsplikten som en trygghet.

I de uppföljande samtalen, vilka pågår så länge som erfordras, diskuteras situationen med eleverna ur olika aspekter. Den som har kränkt/mobbats får återspeglings på sitt beteende, och uppmuntras i sitt arbete att förändra det. Den som blivit kränkt får berätta hur han/hon upplever sin situation. I kollegiet ges olika bilder av situationen, och de ansvariga i samråd med klassansvarig kan besluta om vidare åtgärder, på t.ex. klassnivå. **Alla samtal dokumenteras**. Vid behov söker skolan hjälp utifrån, och gör även erforderliga anmälningar.

B. KRÄNKANDE BEHANDLING MELLAN ELEVER/VUXNA OCH MELLAN VUXNA

Då vuxna är inblandade i situationer med kränkande behandling, görs en **anmälan direkt till ledningsgruppen** av den som fått vetskap om, eller blivit utsatt för, kränkningen.

Ledningsgruppen informerar sig om händelsen, dokumenterar den, och **utser ansvariga** att arbeta med situationen. De ansvariga kan utses ur ledningsgruppen, ur förtroendegruppen eller från annan instans, med ambitionen att undvika personer med personliga relationer till de berörda, och därmed få till en så saklig och objektiv process som är möjligt. **Kollegiet informeras.**

De ansvariga vidtar åtgärder i samråd med de berörda parterna. Facklig förtroendeman eller skyddsombud deltar i tillämpliga fall, om de berörda parterna så önskar. Om en elev berörs skall barnets föräldrar delta. **Alla samtal/möten dokumenteras.**

Ansvariga för situationen ser till att de överenskomna åtgärderna fullföljs. Uppföljning och utvärdering görs kontinuerligt. Åtgärder och samtal pågår så länge som det erfordras.

Tystnadsplikten, som skyddar parternas integritet, gör att all information om den aktuella situationen inte är tillgänglig, vilket kan upplevas som frustrerande. Om så sker rekommenderas de berörda att vända sig till **skolans ledningsgrupp**, liksom om någon av parterna är missnöjd med processen.

4. DU SOM FÖRÄLDER

Du som förälder är viktig i arbetet att motverka kränkande behandling och mobbning på vår skola. **Det är alla vuxnas ansvar att se till att våra barn är trygga och mår bra.** Att samtala hemma kring vad kränkande behandling är, var och när det kan förekomma, och vad man gör om man upptäcker eller misstänker det, är ett bra första steg. Att bidra till ett positivt klassklimat, genom att t.ex. ordna utflykter och fritidsaktiviteter för *alla* barn i klassen, är också utmärkt.

Tecken på att någon är mobbad/utsatt för kränkande behandling kan variera.

Signalerna kan t.ex. vara ovilja att gå i skolan, ont i magen eller huvudvärk, blåmärken, smutsiga och/eller sönderrivna kläder, nedstämdhet etc. Eleven kanske sluter sig; vill inte berätta hur det är i skolan, eller kanske inte har några kamrater. Tecknen kan vara många och individuella, men bara misstanken att något är fel är tillräckligt för att ett samtal med klassansvarig bör initieras.

Tecken på att någon kränker/mobbar kan också variera. Idag förekommer mobbning också via nätet och/eller mobiltelefoner. Om en elev spenderar mycket tid framför datorn, samtidigt som han/hon döljer vad som försiggår, finns det skäl att fråga. Att hemma upprepade gånger göra sig rolig på någon annans bekostnad, eller tala om någon klasskamrat på ett nedvärderande och/eller kränkande sätt kan också vara en anledning för föräldrarna att skärpa uppmärksamheten.

Detta gäller både det egna barnet och andras barn. Tyvärr kan mobbning och kränkande behandling pågå en lång tid utan något görs, då det finns en ovilja att ”lägga sig i” eller ”göra en höna av en fjäder”. Men ta hellre initiativet till ett samtal, ställ en fråga, lägg dig i, en gång för mycket än en gång för lite. Inget barn skall behöva säga ”varför gjorde ingen något?”.

Om vetskapen, eller misstanken, om att mobbning/kränkande behandling förekommer finns, är det viktigt att **agera snabbt och korrekt.** Klassansvarig lärare (eller representant ur ledningsgruppen) skall omedelbart informeras, och därmed lämnas ansvaret för situationen över till honom/henne. **De ansvariga har tystnadsplikt,** vilket innebär att de förbundit sig att inte röja något av det som delges dem utan samtycke av berörda parter (ett undantag är anmälningsplikten enligt 71 § socialtjänstlagen) till utomstående.

Om ditt eget barn mobbar eller blir mobbat, kan du (efter att ha anmält situationen) stötta processen genom att finnas där för ditt barn, försöka vara så saklig och öppen så möjligt, och ge ditt förtroende till den klassansvarige/ansvariga. Se till att du själv får det stöd du behöver, men, om möjligt, undvik att låta känslorna få alltför fritt spelrum. En mobbningssituation är alltid laddad, men man hjälper de drabbade bäst genom att försöka agera lugnt och sakligt.

Som medförälder i en klass där mobbning förekommer är det viktigt att veta att du aldrig kan få tillgång till all information om den aktuella situationen, och att om du tar ställning i konflikten så motverkar du processen. Ditt stöd till de drabbade och de ansvariga ger du bäst genom att vara lugn, diskret och ha förtroende.

Om man som förälder förlorar förtroendet för de ansvariga, eller är missnöjd med processen, då någon blivit kränkt kan man vända sig till **skolans ledningsgrupp.** Tankar, reflektioner och frågor om skolans handlingsplan mot kränkande behandling ställs till **kollegiet.**

5. DET FÖREBYGGANDE ARBETET

Vi arbetar aktivt och kontinuerligt för ett tryggt, tolerant och trevligt skolklimat. Detta görs ur skolans gemensamma hållning med utgångspunkt i Waldorfpedagogiken, och involverar alla med anknytning till skolan, från pedagoger och elever till föräldrar och övriga medarbetare.

Waldorfpedagogiken. Waldorfpedagogiken har som utgångspunkt människans lagbundna utveckling. Målet med pedagogiken är en fri och socialt medveten människa.

Det ingår i människans utveckling att konfronteras med kriser och utmaningar, inte minst socialt, för att kunna växa och mogna. Eleverna i en klass, liksom syskon, nöts mot varandra och får sina beteenden speglade. Detta är en viktig och nödvändig del av den sociala utvecklingen.

Waldorfpedagogiken bemöter dessa utmaningar med bl.a. noga utvalt berättelsestoff vilket har ett kontinuerligt moraliskt och socialt perspektiv, anpassat efter elevernas medvetenhetsmognad.

En annan bärande punkt är mötet mellan elev och lärare, och de relationer som utvecklas under klasslärartiden. I den relationen prövas gränser och utvecklas förtroende.

Alla vuxna på skolan möter eleverna utifrån sig själva som personer och strävar efter att verka som föredömen. Kollegiet arbetar regelbundet med utveckling av sig själva, sin sociala kompetens och organisationen. Att vi löpande arbetar med en värdegrund vilken innefattar begrepp som individens frihet och ansvar, människors lika värde och hanteringen av våra gemensamma resurser, kommer naturligtvis indirekt eleverna till godo dagligen och stundligen.

Kollegiet. Kollegiet träffas i sin helhet en gång i veckan, på torsdagar mellan klockan 16:00 – 20:00. Förutom ett löpande studium, en konstnärlig del och de administrativa, juridiska, ekonomiska och praktiska frågorna, avsätts varje vecka tid för elevfrågor. Enskilda elever synliggörs och pedagoger kan ta hjälp och stöd av varandra. Att se/stötta elever i kränkande situationer blir på så sätt hela kollegiets ansvar. Även hela klasser tas upp till diskussion ur olika sociala och pedagogiska aspekter.

Kompetensutveckling. Hela kollegiet fortbildas tillsammans genom det löpande studiet, nationella Waldorflärläromöten, gemensamma studiedagar och dylikt. Då enskilda kollegor vidareutbildat sig (i t.ex. ART, jämställdhet eller digital mobbning) kommer det hela kollegiet till godo genom föredrag, diskussioner och övrigt material.

Gemensamma aktiviteter. Kollegiet ordnar regelbundet gemensamma fester, spel och aktiviteter. Detta bidrar till en känsla av gemenskap, socialt ansvar och klassövergripande kontakter. Under våra månadsfester får eleverna öva sig i att både lyssna och träda fram.

Skolhälsovård. Skolsyster finns tillgänglig två dagar i veckan och utnyttjas då även som samtalspartner/kurator. Vi får besök av skoldoktorn en dag i månaden. Både skolsyster och skolläkare deltar regelbundet i kollegiekonferenserna, och informeras löpande om aktuella elevfrågor.

Kraftfullt åtgärdsprogram. Vårt handlingsprogram mot kränkande behandling är under ständig utvärdering och utveckling.

Socialt arbete. Genom olika övningar, ämnen och aktiviteter verkar vi för samarbete, tolerans och förståelse. Ett exempel är de spel som eleverna gör, vilka uppmuntrar till samarbete, utvecklar och balanserar personligheter och temperament, bryter eller bygger upp sociala mönster och synliggör alla individers betydelse för helheten. Vi motverkar (när så behövs) eventuell obalans i de styrkeförhållanden/sociala mönster som finns i en klass/grupp genom att styra upp lagindelningar i gymnastiken, bänkplaceringar i klassrummet, grupparbeten eller andra sociala/pedagogiska grupperingar.

Utrymme att vara sig själv. Genom Waldorfpedagogikens varierade och balanserade kursplan får varje elev möjligheter att utveckla många olika färdigheter. Genom att alltid arbeta konstnärligt med båda hand och tanke, öppnar sig både utmaningar och möjligheter. Balansen mellan teori/praktik och den bearbetande, konstnärliga aspekten av allt arbete, gör att eleverna utvecklas i självförtroende, självinsikt och självrespekt.

Noll-tolerans av mobbning. Vi accepterar inte mobbning i någon form. Vi motverkar aktivt all kränkande behandling i form av slag, knuffar, retsamhet, utfrysning, ovälkomna ”skämt”, ironiska eller nedsättande kommentarer, skymfande tillmälen/”smeknamn”, diskriminering genom att information undanhålls eller förvanskas, att allvar möts med ironi, att elevers framföranden/beteenden bemöts negativt (t.ex. med suckar, miner eller ”himlande” ögon), att ”skitsnack” förekommer bakom ryggen på vissa elever, att elevers personliga utrymme eller ägodelar utsätts för ovälkomna eller obehagliga handlingar, att det skickas lappar, e-post, SMS, MMS eller liknande med kränkande innehåll, och alla andra former av nedvärderande, sårande eller kränkande beteenden.

Föräldramöten och föräldrakontakter. Vi inbjuder till föräldramöten c:a en gång/månaden, då bl.a. det sociala klimatet i klassen diskuteras. Föräldrautbildning i Waldorfpedagogik är obligatorisk (fyra tillfällen/år) för alla nya föräldrar.

Föräldrar och föräldraråd. Genom att aktivt delta i skolans aktiviteter och ta ansvar för den yttre/inre miljön, uppmuntras föräldrar till delaktighet och gemenskap. I föräldrarådet verkar klassrepresentanter för samarbete, diskussion och utbyte mellan föräldrar och skola.

Utvecklingssamtal och omdömen. Individuella utvecklingssamtal sker med varje elev, då bl.a. elevens upplevelse av kompisar och sin sociala situation diskuteras. I elevernas allmänna omdömen speglas också deras sociala utveckling och situation.

Elevråd och demokrativägar. Genom vår platta organisation, lika lön och delade ansvar verkar vi för demokrati och medbestämmanderätt. I elevrådet har eleverna ett forum för sina åsikter och förslag, och i klasserna förs diskussioner om demokratiprocesser, ansvar, representantskap, majoritetsbeslut m.m. Att lyssna och att ta plats är saker att öva.

6. NÅGRA VANLIGA FRÅGOR OCH ENKLA SVAR OM MOBBNING/KRÄNKANDE BEHANDLING

Varför uppkommer mobbning och kränkande beteenden?

Barn kommer ibland till skolan med svaga sociala färdigheter, brist på varaktiga vuxenkontakter, utan trygghet och/eller med svagt självförtroende. Vissa elever står i svåra personliga situationer, vilka de hanterar utifrån sina förutsättningar och temperament. Gemensamt för alla elever är att de i skolan tvingas spendera en stor del av sin dag i en social samvaro som de inte har valt. De behöver stöd och hjälp att utveckla ett godtagbart socialt beteende. En situation eller person som upplevs som frustrerande, kompistryck, rädsla, behovet att bli bekräftad - allt kan bli impulsen till mobbning/kränkning. Om sedan de faktiska möjligheterna finns att regelbundet kränka/mobba utan att någon ingriper så har en mobbningsituation uppkommit.

Vem mobbar och/eller kränker?

Behovet att mobba/kränka är mycket individuellt och uppstår ur elevens personlighet och förhållanden. Ofta finns där en brist på självförtroende, vilket kan skapa ett behov av att kontrollera sin tillvaro, och människorna i sin omgivning. Ibland kränker en elev ur en känsla av intensiv personlig vrede, sorg eller frustration, andra gånger av personlig vinning. I mobbningsituationer finns det ofta en initiativtagare som i kraft av sin sociala position driver sina kamrater till ytterligare kränkningar – de individuella eleverna kan sedan inte identifiera sig med de enskilda handlingarna. Gruppens agerande skapar ett klimat där ingen längre ser sitt individuella ansvar. Dessa sociala krafter är något som eleverna oftast vare sig kan se eller rå över.

Vem blir utsatt?

Det går inte alltid att genomsåda anledningarna till att en mobbningsituation uppstår. Vem som helst kan bli utsatt. Anledningarna till mobbning/kränkning kan vara helt godtyckliga, men kan ibland bero på att den utsatte särskiljer sig på något sätt. Detta kan vara genom sättet att tala eller klä sig, genom utseendet eller någon särskilt utvecklad eller bristande förmåga, men också genom att helt enkelt vara ”duktig”. Gemensamt för de som blir kränkta/utsatta för mobbning är egentligen bara den att de, i en utsatt situation, inte upplever att de inte kan säga ifrån eller få hjälp.

Hur skiljer man mobbning från ”vanligt bråk”?

”Vanligt bråk” handlar om att man är oense om något, vilket naturligtvis kan leda till att både individer och grupper hamnar i konflikt med varandra. Kränkande behandlingar kan ske individuellt, och ibland utan att den som kränker är medveten om hur illa vissa personer tar sig vid av t.ex. en rå och grov jargong, eller av bli ”överkörda”/ignorerade i samtal. En mobbningsituation förutsätter dock en viss obalans i styrkeförhållandena (t.ex. fysiska, mentala eller sociala), och att kränkningarna fortsätter under en viss tid. En mobbare mobbar oftast ”i skymundan”, väl medveten om att beteendet inte är accepterat av ansvarstagande vuxna och därför inte bör ”synas”. Den utsatte upplever sig som hjälplöst; att hans/hennes förmåga att försvara sig och/eller bli hörd är satt ur spel. En mobbningsituation kan bara fortgå så länge ingen reagerar. I ett ”vanligt bråk” är parterna inte rädda för att stå för det som de bråkar om; konflikten är inte ”ljusskygg”.

Hur stoppar man mobbning?

Framför allt måste man alltid REAGERA, problemet måste ut i ljuset! Det har vi alla ansvar för. Mobbning som fenomen verkar i skuggan, och genom att påföra både offer och passiva åskådare skam- och skuld känslor. Inte sällan finns även ett uttalat eller outtalat hot om att själv bli utsatt. Passivt åseende är dock också ett slags accepterande, vilket man kan behöva stöd för att våga bryta. Inte förrän problemet är uttalat och framme i ljuset kan det bemötas på ett adekvat sätt. Det korrekta sättet att hantera en mobbningsituation på Örebro Waldorfskola framgår av ovanstående handlingsplan mot kränkande behandling.